

UMCS
WYDZIAŁ HUMANISTYCZNY

Instytut Kultury Polskiej

Zaproszenie

3xP. Polityczne konteksty awangardy (1918-1968)

Kraków – Lublin – Warszawa

Zapraszamy na cykl trzech seminariów naukowych, podczas których chcielibyśmy z jednej strony zrewidować samą kategorię polityczności, łączoną najczęściej w refleksji o sztuce, literaturze, teatrze czy filmie właśnie z działalnością awangardystów, uwikłaną również w pojęcia takie jak zaangażowanie. Z drugiej zaś strony zamierzamy rozpocząć dyskusję nad politycznością awangardy, poddając namysłowi jej polityki również w odniesieniu do polityk pozaartystycznych, nie tylko tych, do których awangardyści odwoływali się intencjonalnie.

Celem cyklu seminariów „3xP” poświęconych polskiej awangardzie w latach 1918-1968 jest wszechstronna kontekstualizacja ruchów awangardowych i dorobku ich twórców oraz przyjrzenie się ich praktyce twórczej, działaniom, założeniom, ideom, teoriom i projektom w macierzystych kontekstach historycznych. Interesują nas realne ramy ich funkcjonowania (materialne, ekonomiczne, polityczne, instytucjonalne, prawne i państwowe), a także związki tych ram z działalnością artystyczną. Chcemy przyrzeć się polityczności awangard i jej politykom, uwzględniając procesy i zjawiska kulturowe z nimi związane, takie jak np. edukacja i jej przemiany w XX wieku, cenzura (przedwojenna i powojenna), warunki i teorie ekonomiczne, rozwój nauki (technika, geografia, medycyna, psychiatria i inne), przemiany prawne, państwowe i kościelne w ich wzajemnym uwikłaniu, ruchy emancypacyjne różnych grup społecznych (kobiety, dzieci, robotnicy etc.), zjawisko awansu społecznego w XX wieku.

Chętnych do uczestnictwa w jednej, dwóch lub trzech odsłonach konferencji zapraszamy do nadsyłania propozycji wystąpień na adres politykiawangardy@gmail.com w terminie odpowiednim dla każdej sesji. Nie przewidujemy opłat konferencyjnych. Nie zwracamy natomiast kosztów dojazdu i noclegów. Przewidujemy wydanie seminaryjnego

urobku w recenzowanej monografii zbiorowej w serii wydawniczej „awangarda/rewizje” w Wydawnictwie Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Agnieszka Karpowicz

Jakub Kornhauser

Aleksander Wójtowicz

Sesja 1. Polityczność/Awangarda

17-18.05.2019 Kraków (UJ)

Zgłoszenia [tytuł i krótki abstrakt] do 15.03.2019

Komitet organizacyjny/naukowy: Jakub Kornhauser, Iwona Boruszkowska, Michalina Kmiecik, Karolina Czerska [Ośrodek Badań nad Awangardą UJ]

Punktem wyjścia dla rozważań podczas seminarium będzie sama kategoria polityczności: rozumiana zarówno wąsko jako zaangażowanie w konstruowanie nowego porządku społecznego, jak i szeroko – jako poszerzanie pola wrażliwości oraz świadomości. Polityczność awangardy ujawnia się przede wszystkim w intensywności konfliktów, w jakie wchodzi ona z tradycją, estetycznym *status quo*, krytyką, nieawangardowymi grupami artystycznymi. Jej zaangażowanie wyrasta z idei społecznego dyssensu (w myśl rozważań Chantal Mouffe czy Jacques’a Rancière’a): niezgody na kompromisowość konsensusu i poświęcenia go na rzecz twórczego sporu. Przybiera ona niejednokrotnie formy radykalnego zaangażowania w kwestie publiczne (poezja proletariacka, ruchy paramilitarne i parapolityczne futurystów, wojna jako higiena świata, totalistyczne wizje Nowego Ładu i Nowego Człowieka, produktywizm i mariaż z socrealizmem) lub też stanowi swoisty sposób aktywnego uczestnictwa w rzeczywistości wspólnotowej i rodzi marzenia o wspólnotach idealnych (sieciowość awangardy, neoawangardowe utopie społeczne, kontrkulturowe komuny, teoria innowacyjnej wymiany Borisa Groysa). Awangardowa polityczność nie ogranicza się jednak do tego, co zwykliśmy uważać za polityczne: staje się odmową „wszelkiej formy pojednania” (Rancière), myśleniem tego, co „różne od myśli” (Adorno), „niezaokrągleniem w totalność” (Brunkhorst). Podczas seminarium mamy więc nadzieję przy-

rzec się awangardzie stającej po stronie zaangażowania w świat na wielu poziomach: poprzez działalność publiczną, pracę na rzecz wspólnoty, przejście od sztuki do akcji w przestrzeni, przekraczanie wystandardyzowanych form doświadczenia, kreację nowego języka dla opisu zjawisk zmarginalizowanych, przywracanie pamięci o tych połączeniach rzeczywistości, które do-tychczas nie miały swojego miejsca w sztuce i kulturze, otwarcia na nadrzeczywistość.

Sesja 2. Państwo/Awangarda

17-18.06.2019 Lublin (UMCS)

Zgłoszenia [tytuł i krótki abstrakt] do 31.03.2019

Komitet organizacyjny/naukowy: Aleksander Wójtowicz, Jarosław Cymerman, Andrzej Nie-wiadomski , Arkadiusz Bagłajewski

Nowoczesne państwo było jednym z kluczowych punktów odniesienia dla literatury awangardowej. W literaturze międzywojnia tematyka ta pojawiała się w twórczości futurystów, „nowej lewicy”, konstruktywistów oraz reprezentantów Drugiej Awangardy. Wszyscy oni podejmowali refleksję nad mechanizmami sankcjonowania i regulowania władzy państwowej, a jednocześnie doświadczali jej rezultatów (represje, cenzura etc.), zmagając się nie tylko ze społecznymi normami, lecz również z ówczesnym prawem (odezwy do władz, manifesty, listy protestacyjne). Widziane w tej perspektywie dzieje awangardy to nie tylko próba zestrojenia rozwoju sztuki z procesami modernizacyjnymi, lecz również usytuowania jej w relacji do dominujących dyskursów władzy (w międzywojniu i po roku 1945). W tej części interesować będą nas między innymi pytania: W jaki sposób i jakimi kanałami przenikała do awangardowych programów idea nowoczesnego państwa? Jak kształtowała ona awangardowe dyskursy oraz sferę praktyk artystycznych, na ile przenosiła ich działalność poza pole sztuki? W jaki sposób polityka i prawo modelowały sztukę awangardową w społeczeństwie kapitalistycznym (do 1939) i w czasach PRL? Tematyka: II RP/ PRL a awangarda, internacjonalizm awangardy etc., etniczność awangardy; awangarda pro- i antypaństwowa; sztuka awangardowa i państwo po 1945 roku; twórcy z kręgu Wielkiej Awangardy wobec polityki PRL i Odwilży; awangardziści wobec polityki historycznej PRL oraz stosunek władz PRL do sztuki awangardowej.

Sesja 3. Polityki/Awangardy

24-25.10.2019 Warszawa (IKP UW)

Zgłoszenia [tytuł i krótki abstrakt] do 15.05.2019.

Komitet organizacyjny/naukowy: Agnieszka Karpowicz, Marta Rakoczy, Sara Herczyńska, Zuzanna Sękowska

Proponujemy czytanie polityk awangardy artystycznej – realizowanych i projektowanych – w kontekście polityk okresu międzywojennego i kolejnych dekad po wojnie. Interesują nas zarówno polityki edukacyjne, społeczne, polityki władzy, kościoła, jak i piśmienne, medyczne, ekonomiczne i inne. W tym celu chcemy przeanalizować główne motywy, wątki i toposy polityczno-artystycznej wyobraźni awangardowej, próbując skonfrontować je ze społeczno-politycznymi wyobrażeniami obecnymi w ówczesnych dyskursach (prasa, reklama, nauka, medycyna, ekologia, geografia, ekonomia, literatura popularna, pornografia). Badanie relacji między awangardami a politykami planujemy przede wszystkim jako przyglądanie się ruchom i twórcom awangardowym oraz awangardowej twórczości artystycznej w polu dyskursywnym okresu, w którym rozwijały się one najsilniej.

Chcemy zastanowić się nad tym, czy języki i praktyki awangard – przez które zamierzamy badać ich deklarowane, realizowane lub projektowane polityki – były na tle polityk, z jakimi konfrontowały się awangardy, zjawiskiem istotnie wyjątkowym i nowatorskim, jak zwykle się sądzić. Czy może raczej – jak w przypadku legendarnych jednodniówek – reprodukowały one istniejące pole produkcji kulturowej i jego strukturę, odpowiadały na realia rynku prasowego i jego ograniczenia (np. cenzura, niejednolite prawo prasowe w ówczesnej, pozaborowej Polsce), podobnie jak inne jednodniówki: sportowe, propagandowe, związkowe itd., przechwytyjąc istniejący i powszechnie używany gatunek? Chcemy się zastanowić nad tym, na ile dyskurs awangardowy – jako nośnik polityk awangardy i ich środek wyrazu, czasem zastępujący realizacje artystyczne lub je tylko projektujący, jak w przypadku manifestów futurystycznych – byłby czymś nowatorskim, odrębnym i innym na tle ówczesnego języka techniki, nauki, prasy, reklamy, psychiatrii, medycyny, dyskusji społecznej itd.; na ile projektował on nowe pola dyskursywne. Jak przenikają się obecne w tych dyskursach obrazy kluczowych dla awangardy – i jej epoki – zjawisk? I z jakimi politykami są one związane? Jak przeformułowanie pola dyskursywnego i związanych z nim polityk rezonuje z politykami awangardy – zarówno w okresie

międzywojennym, jak i po wojnie? W polu refleksji umieścić chcemy również pytanie o związki polityk awangardowych i awangardowej polityczności z politykami nowoczesności przedwojennej i powojennej. Interesują nas także polityki pamięci i zapominania o awangardzie i awangardystach – stosowane także przez nich samych – kształtujące pamięć o awangardzie i wytwarzające ją na sposób dyskursywny.

Dotyczy sesji 3.: Rozbudowane abstrakty tekstów (4-5 stron) poświęconych artystycznym awangardom: ruchom i grupom lub poszczególnym ich twórcom, prosimy przysłać do **15.06.2019**. Teksty zostaną rozesłane do komentatorów: historyków, historyków kultury i badaczy historycznych dyskursów społecznych we wskazanym okresie, w zależności od ich tematyki. Pełne wersje referatów (15 minut) wraz z komentarzami (10 minut) będą prezentowane w parach i dyskutowane (20 minut).